

ПРОТОКОЛ № 25
засідання наукової ради Національного фонду досліджень України
(НФДУ)

04 вересня 2025 року

Місце проведення: у зв'язку з продовженням дії воєнного стану, засідання відбувається в дистанційній формі шляхом аудіо/відео конференції із застосуванням програмного забезпечення Zoom.

Реєстрація членів наукової ради (далі – НР) НФДУ проводиться онлайн шляхом приєднання до аудіо/відео конференції (кількісний склад НР НФДУ – 32 особи). Засідання НР НФДУ є правоможним, якщо на ньому присутні не менше двох третин загального складу НР НФДУ.

За результатами реєстрації на засіданні присутні 26 членів НР НФДУ (поіменно):

БОРОДЯНСЬКА Ганна Юліївна, БОЯРСЬКА-ХОМЕНКО Анна Володимирівна, БУРЛАЄНКО В'ячеслав Миколайович, ВАВРІВ Дмитро Михайлович, ВЕЛИКИЙ Микола Миколайович, ГОРАЛЬ Ліліана Тарасівна, ГІРІК Сергій Іванович, ГУТОРОВА Наталія Олександрівна, ДЗЯДЕВИЧ Сергій Вікторович, ДОРОШЕНКО Андрій Олегович, КАШУБА Олена Віталіївна, КОРОЛЬОВ Ігор Русланович, КУЗЬМІН Юрій Ігорович, КУЛІНИЧ Андрій Володимирович, МАТВІЄНКО Наталія Миколаївна, НОСИЧ Олександр Йосипович, ОЛІЙНИК Андрій Степанович, ОЛЬШТИНСЬКА Олександра Петрівна, СЕМЕНОВ Андрій Олександрович, СИДОРЧУК Лариса Петрівна, СОТНІКОВ Андрій Геннадійович, ШВАРТАУ Віктор Валентинович, ШЕВЧЕНКО Галина Валеріївна, ШУШПАНОВ Дмитро Георгійович, ЧІБАЛАШВІЛІ Асматі Олександрівна.

КІСЬ Оксана Романівна – голова НФДУ, головує на засіданні.

Представники дирекції НФДУ:

КУЗНЕЦОВ Андрій Олегович – перший заступник виконавчого директора з питань грантової підтримки;

ТАРАНОВ Ігор Михайлович – начальник відділу «Офіс Горизонт Європа в Україні».

Головуюча поінформувала членів НР НФДУ про щорічну основну відпустку секретаря НР НФДУ ЛИТВИНОВОЇ Надії Олександрівни. У відповідності до пункту 26 Положення про Національний фонд досліджень України, затвердженого постановою КМУ від 04 липня 2018 року № 528, функції секретаря наукової ради Фонду за рішенням наукової ради виконує один із працівників дирекції Фонду. Запропонувала кандидатуру ІВАНЧУКА Ярослава Вікторовича, начальника відділу організаційного забезпечення НФДУ, в якості секретаря НР НФДУ на час відпустки ЛИТВИНОВОЇ Надії Олександрівни.

Головуюча поставила на голосування пропозицію – затвердити кандидатуру ІВАНЧУКА Ярослава Вікторовича, начальника відділу

організаційного забезпечення Фонду секретарем НР НФДУ на час відпустки ЛИТВИНОВОЇ Надії Олександрівни.

Голосування: «за» – 23; «проти» – 0; «утримались» – 3.

ВИРІШИЛИ:

Затвердити кандидатуру ІВАНЧУКА Ярослава Вікторовича секретарем НР НФДУ на час відпустки ЛИТВИНОВОЇ Надії Олександрівни.

О. Кісь запропонувала доповнити порядок денний засідання НР НФДУ питанням «Про надання згоди на участь НФДУ в якості партнера (бенефіціара) у складі консорціуму, що подаватиме заявку на участь у конкурсі MSCA4Ukraine Fellowships 2025 (HORIZON-MSCA-2025-MSCA4UA-01)».

Головуюча виносить на голосування питання про затвердження порядку денного засідання НР НФДУ з урахуванням наданої пропозиції.

Голосування: «за» – 23; «проти» – 0; «утримались» – 3.

ВИРІШИЛИ:

Затвердити запропонований порядок денний засідання НР НФДУ із доповненням.

Порядок денний:

1. Про надання згоди на участь НФДУ в якості партнера (бенефіціара) у складі консорціуму, що подаватиме заявку на участь у конкурсі MSCA4Ukraine Fellowships 2025 (HORIZON-MSCA-2025-MSCA4UA-01) (*доповідачі – О. Кісь, І. Таранов*).

2. Про внесення змін до Положення про дотримання принципів наукової етики та запобігання конфлікту інтересів під час проведення конкурсних відборів, наукової і науково-технічної експертизи проєктів та розгляду заявок на одержання грантової підтримки, що подаються до Національного фонду досліджень України (*доповідач – О. Кісь*).

3. Про опрацювання інформації, наданої МОН України, в частині виявлення випадків можливої співпраці українських вчених з представниками країни-агресора (*доповідачі – О. Кісь, А. Кузнецов*).

4. Про забезпечення участі та затвердження технічного завдання на відрядження офіційного представника Національного фонду досліджень України у складі української делегації для участі у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва (*доповідач – О. Кісь*).

5. Про оприлюднення проміжних/заключних звітів за результатами виконання етапу проєкту (*доповідач – О. Кісь*).

6. Різне.

Перше питання порядку денного: **Про надання згоди на участь НФДУ в якості партнера (бенефіціара) у складі консорціуму, що подаватиме**

заявку на участь у конкурсі MSCA4Ukraine Fellowships 2025 (HORIZON-MSCA-2025-MSCA4UA-01).

СЛУХАЛИ:

О. Кісь надала слово начальнику відділу «Офіс Горизонт Європа в Україні» Ігорю ТАРАНОВУ.

І. Таранов, який поінформував членів наукової ради НФДУ про запрошення Фонду долучитися до складу консорціуму нового конкурсу **MSCA4Ukraine Fellowships 2025 (HORIZON-MSCA-2025-MSCA4UA-01)**, що реалізується у межах програми *Marie Skłodowska-Curie Actions*.

Було зазначено, що консорціум очолює університет Мейнрут (Maynooth University, Ірландія) у співпраці з європейським відділенням організації *Scholars at Risk Europe*, німецьким Фондом імені Олександра фон Гумбольдта, Асоціацією європейських університетів, а також низкою асоційованих партнерів, зокрема програмою *PAUSE* (Франція) та глобальною мережею *Scholars at Risk Network*.

З української сторони учасниками виступатимуть:

- УНТЦ та НФДУ – як повноправні партнери;
- НАН України – як асоційований партнер.

НФДУ спочатку отримав пропозицію щодо участі як асоційований партнер, однак завдяки попередній успішній співпраці з *Scholars at Risk Europe* та низці консультацій з координаторами консорціуму, Фонду було запропоновано долучитися до заявки, що подається, якості повноправного партнера.

Конкурс спрямований на підтримку українських дослідників, які були змушені виїхати з країни після 24 лютого 2022 року, шляхом надання стипендій для продовження роботи у закладах ЄС та асоційованих країнах.

Фонд відповідатиме за координацію взаємодії з програмами підтримки українських вчених, поширення інформації через власні мережі, проведення інформаційних сесій та вебінарів, організацію гібридної конференції в Україні, а також участь у формуванні політичних рекомендацій щодо підтримки вчених.

Було окремо наголошено на тому, що участь НФДУ не потребуватиме жодних фінансових внесків з боку Фонду. Навпаки, у межах грантової угоди передбачено цільове фінансування діяльності Фонду у визначених робочих пакетах.

В обговоренні взяли участь: О. Кісь, С. Дзядевич.

Головуюча виносить на голосування питання – надати згоду на участь НФДУ в якості повноправного партнера (бенефіціара) у складі консорціуму, що подаватиме заявку на участь у конкурсі **MSCA4Ukraine Fellowships 2025 (HORIZON-MSCA-2025-MSCA4UA-01)**.

Голосування: «за» – 22; «проти» – 0; «утримались» – 4.

ВИРІШИЛИ:

Надати згоду на участь НФДУ в якості повноправного партнера (бенефіціара) у складі консорціуму, що подаватиме заявку на участь

у конкурсі MSCA4Ukraine Fellowships 2025 (HORIZON-MSCA-2025-MSCA4UA-01).

Друге питання порядку денного: **Про внесення змін до Положення про дотримання принципів наукової етики та запобігання конфлікту інтересів під час проведення конкурсних відборів, наукової і науково-технічної експертизи проєктів та розгляду заявок на одержання грантової підтримки, що подаються до Національного фонду досліджень України.**

СЛУХАЛИ:

О. Кісь, яка наголосила на необхідності ґрунтовного перегляду положень, що стосуються недопустимості співпраці українських вчених з представниками та інституціями країни-агресора. Було зазначено, що раніше внесені норми мали певні не врегульовані моменти, зокрема щодо трактування фактів співпраці (участь у редакційних колегіях, спільні публікації тощо). Постає потреба системно та виважено оновити відповідний розділ Положення про дотримання принципів наукової етики та запобігання конфлікту інтересів під час проведення конкурсних відборів, наукової і науково-технічної експертизи проєктів та розгляду заявок на одержання грантової підтримки, що подаються до Національного фонду досліджень України.

В обговоренні взяли участь: В. Швартау, О. Кашуба, А. Боярська-Хоменко, А. Кузнецов, А. Семенов.

Учасники дискусії висловилися про доцільність створення робочої групи для ретельного опрацювання цього документа. Робочій групі пропонується врахувати наявні українські та міжнародні практики, чітко визначити, які факти вважатимуться співпрацею з країною-агресором у науковій сфері, а також виробити механізми реагування на такі випадки.

Головуюча виносить на голосування питання про створення робочої групи у складі представників від кожної наукової ради секції НР НФДУ (по два делегованих представники) та представників дирекції для внесення змін і доповнень до Положення про дотримання принципів наукової етики та запобігання конфлікту інтересів під час проведення конкурсних відборів, наукової і науково-технічної експертизи проєктів та розгляду заявок на одержання грантової підтримки, що подаються до Національного фонду досліджень України в частині, що стосується співпраці з представниками країни-агресора.

Голосування: «за» – 22; «проти» – 0; «утримались» – 4.

ВИРІШИЛИ:

Створити робочу групу у складі представників від кожної наукової ради секції НР НФДУ (по два делегованих представники) та представників дирекції для внесення змін і доповнень до Положення про дотримання принципів наукової етики та запобігання конфлікту інтересів під час проведення конкурсних відборів, наукової і науково-технічної експертизи проєктів та

розгляду заявок на одержання грантової підтримки, що подаються до Національного фонду досліджень України в частині, що стосується співпраці українських вчених з представниками країни-агресора.

Третє питання порядку денного: **Про опрацювання інформації, наданої МОН України, в частині виявлення випадків можливої співпраці українських вчених з представниками країни-агресора.**

СЛУХАЛИ:

О. Кісь представила інформацію, надану Міністерством освіти і науки України, щодо виявлених випадків співпраці українських вчених з представниками країни-агресора, зокрема участі у складі редакційних колегій наукових видань російської федерації. За результатами опрацювання наданих матеріалів було виявлено чотири випадки такої співпраці, зокрема серед виконавців проєктів та авторів проєктів за оголошеним НФДУ конкурсом.

У випадку участі у складі редакційних колегій наукових видань російської федерації авторів проєктів за оголошеним НФДУ конкурсом матеріали, які надійшли від установи-учасника конкурсу, були направлені на розгляд Комісії конкурсу «Передова наука в Україні 2026-2028» для розгляду та прийняття відповідного рішення.

Під час обговорення і розгляду листів (документів), що надійшли від установ-грантоотримувачів щодо пояснення обставин включення до складу редакційних колегій наукових видань російської федерації українських вчених було запропоновано рекомендувати установам-грантоотримувачам розмістити на офіційних веб-сайтах персональні звернення, адресовані редакційним колегіям таких журналів, оформлених на офіційних бланках установ з підписами керівників та самих вчених. Такий підхід передбачає публічне висловлення факту відмови від членства з вимогою вилучити зі складу редакційних колегій наукових видань російської федерації та публічне декларування позиції як вченого, так і установи-грантоотримувача щодо цієї ситуації.

В обговоренні взяли участь: С. Дзядевич, А. Кулініч, А. Боярська-Хоменко, А. Кузнецов, О. Кашуба.

За результатами обговорення Головуюча виносить на голосування питання про доручення дирекції Фонду підготувати листи та звернутись до грантоотримувачів з пропозицією – розмістити на офіційних веб-сайтах установ-грантоотримувачів персональні звернення вчених, адресовані редакційним колегіям наукових видань російської федерації, оформлених на офіційних бланках за підписами керівників цих установ та самих вчених.

Голосування: «за» – 21; «проти» – 0; «утримались» – 5.

ВИРІШИЛИ:

Доручити дирекції Фонду підготувати листи та звернутись до грантоотримувачів з пропозицією – розмістити на офіційних веб-сайтах установ-грантоотримувачів персональні звернення, адресовані редакційним колегіям наукових видань російської федерації, оформлених на офіційних бланках за підписами керівників цих установ та самих вчених.

Четверте питання порядку денного: **Про забезпечення участі та затвердження технічного завдання на відрядження офіційного представника Національного фонду досліджень України у складі української делегації для участі у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва.**

СЛУХАЛИ:

О. Кісь поінформувала про надходження офіційного запрошення для представників НФДУ взяти участь у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва, проведення яких планується 11-12 вересня 2025 року у м. Варшава (Республіка Польща) та погодження Міністерством освіти і науки України кандидатури А. В. Боярської-Хоменко – голови наукової ради секції соціальних та гуманітарних наук, заступника голови НФДУ, ученого секретаря Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди для включення до складу української делегації та участі у зазначених заходах.

Відповідно до проекту порядку денного заходів, А.В. Боярська-Хоменко підготувала Технічне завдання, яке було представлено членам НР НФДУ.

В обговоренні взяла участь: О. Кашуба.

О. Кісь поставила на голосування питання – доручити А. В. Боярській-Хоменко представляти НФДУ у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва. Затвердити Технічне завдання на відрядження А. В. Боярської-Хоменко як офіційного представника НФДУ у складі української делегації до м. Варшава (Республіка Польща) для участі у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва. Дирекції забезпечити участь А. В. Боярської-Хоменко у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва. За результатами участі у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва підготувати звіт та прозвітувати науковій раді НФДУ.

Голосування: «за» – 21; «проти» – 0; «утримались» – 5.

ВИРІШИЛИ:

Доручити А. В. Боярській-Хоменко представляти НФДУ у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва. Затвердити Технічне завдання на відрядження А. В. Боярської-Хоменко як офіційного представника НФДУ у складі української делегації до м. Варшава (Республіка Польща) для участі у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва. Дирекції забезпечити участь А. В. Боярської-Хоменко у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва. За результатами участі у заходах в рамках українсько-німецького науково-технічного співробітництва підготувати звіт та прозвітувати науковій раді НФДУ.

П'яте питання порядку денного: **Про оприлюднення проміжних/заключних звітів за результатами виконання етапу проєкту.**

СЛУХАЛИ:

О. Кісь поінформувала про надходження до Національного фонду досліджень України звернення Інституту електронної фізики Національної академії наук України (лист від 21.08.2025 № 153/1640) щодо питань, пов'язаних з оприлюдненням звітної інформації Грантоотримувача за конкурсом «Наука для зміцнення обороноздатності України».

Під час обговорення звернення було встановлено, що відповідно до пункту 2 Положення про Національний фонд досліджень України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 липня 2018 року № 528 (далі – Положення) Фонд у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, іншими нормативно-правовими актами, а також цим Положенням.

Відповідно до пункту 36 Порядку конкурсного відбору та фінансування проєктів Національним фондом досліджень України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 року № 1170 (далі - Порядок), інформація про результати виконання проєкту разом із остаточним звітом про його реалізацію та звітом про використання бюджетних коштів у рамках реалізації проєкту протягом п'яти робочих днів розміщується на офіційному веб-сайті Фонду для вільного доступу у формі відкритих даних відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Порядок здійснення та забезпечення права доступу до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених Законом України «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон), та інформації, що становить суспільний інтерес, визначений саме цим Законом.

За правилами статті 6 Закону до публічної інформації з обмеженим доступом її розпорядниками можуть застосовуватися обмеження. Зокрема обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

За приписами пункту 4 статті 6 Закону інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо немає законних підстав для обмеження у доступі до такої інформації, які існували раніше.

Загальновідомо, що Закони, а також підзаконні акти в Україні приймаються на основі Конституції України та мають їй відповідати. За ієрархією нормативно-правових актів закони мають вищу юридичну силу над будь-яким підзаконним актом, а тому у разі протиріч між законом та будь-яким підзаконним актом, норми закону мають пріоритет і підлягають застосуванню.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнним станом є особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Указом Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 року введено в Україні воєнний стан, дія якого станом на 04.09.2025 року не припинена.

Ураховуючи, що право на обмеження доступу до інформації визначено Законом, а обов'язок оприлюднення інформація про результати виконання проекту разом із остаточним звітом про його реалізацію та звітом про використання бюджетних коштів у рамках реалізації проекту протягом п'яти робочих днів на офіційному веб-сайті Фонду для вільного доступу визначено підзаконним нормативно-правовим актом, тому наукова рада Національного фонду досліджень України дійшла висновку про необхідність обмеження доступу до оприлюдненої та оприлюднюваної Фондом за правилами пункту 36 Порядку інформації за конкурсами «Наука для зміцнення обороноздатності України» та «Наука для зміцнення обороноздатності і національної безпеки України» на час дії воєнного стану в Україні.

Обмеження доступу до зазначеної інформації здійснюється Фондом відповідно до закону за дотримання сукупності таких вимог: 1) виключно в інтересах національної безпеки; 2) розголошення такої інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам; 3) шкода від оприлюднення такої інформації під час воєнного стану переважає суспільний інтерес в її отриманні.

В обговоренні взяли участь: С. Дзядевич, А. Кузнецов, А. Семенов, В. Швартау, О. Кашуба.

За результатами обговорення Головуюча поставила на голосування питання про обмеження на час дії в Україні воєнного стану відкритий доступ

до інформації, оприлюдненої та оприлюднюваної Фондом своєму офіційному вебсайті відповідно до пункту 36 Порядку конкурсного відбору та фінансування проєктів Національним фондом досліджень України за конкурсами «Наука для зміцнення обороноздатності України» та «Наука для зміцнення обороноздатності і національної безпеки України».

Голосування: «за» – 23; «проти» – 0; «утримались» – 3.

ВИРІШИЛИ:

Обмежити на час дії в Україні воєнного стану відкритий доступ до інформації, оприлюдненої та оприлюднюваної Фондом своєму офіційному вебсайті відповідно до пункту 36 Порядку конкурсного відбору та фінансування проєктів Національним фондом досліджень України за конкурсами «Наука для зміцнення обороноздатності України» та «Наука для зміцнення обороноздатності і національної безпеки України».

Шосте питання порядку денного: Різне.

СЛУХАЛИ:

Головуюча доручила секретарю НР НФДУ включити до порядку денного наступного засідання НР НФДУ питання: «Про хід виконання завдань, визначених арбітрам в конкурсному відборі за конкурсом "Передова наука в Україні 2026-2028"».

Головуюча повідомила, що всі питання порядку денного засідання НР НФДУ вичерпано.

Засідання оголошено закритим.

Голова НФДУ

Оксана КІСЬ

Секретар НР НФДУ

Ярослав ІВАНЧУК